

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิชากฎหมายอาญา (ครั้งที่ ๔)

(มาตรา ๓๓๔ ถึง มาตรา ๓๖๖/๔)

เนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๖

นายชยกมล เกษมสันต์ ณ อยุธยา

ฐานทำให้เสียหาย

มาตรา ๓๕๘ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕๙ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๕๘ ได้กระทำต่อ

(๑) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม

(๒) ปศุสัตว์

(๓) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะหรือในการประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม หรือ

(๔) พืชหรือพืชผลของกสิกร

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่ง
ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่ง
แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๐ ทวิ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่ง
ทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ประดิษฐานอยู่ในสถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรค
สอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๑ ความผิดตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เป็นความผิดอันยอม
ความได้

การทำให้เสียหาย หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นชำรุด แตกหัก บอบสลาย หรือการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทรัพย์สินอันเสื่อมเสียแก่เจ้าของ แม้ว่าความเสียหายนั้นจะไม่ถาวรจนแก้ไขไม่ได้ก็ตาม เช่น การถมบ่อที่คนอื่นขุดไว้(ฎ.๑๑๑๑/๒๕๐๔)หรือการขุดดินในที่ดินของผู้อื่นจนเกิดเป็นบ่อ(ฎ.๑๐๑๓/๒๕๐๔) โดยผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำเพื่อทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ดังนั้น การที่จำเลยเพียงแต่ถอนเสาไม้ของโจทก์แล้วเอาไปกองไว้ เพื่อใช้ทางเดินตามที่เคยใช้เท่านั้น มิได้มีเจตนากระทำเพื่อทรัพย์สินของโจทก์เสียหายจึงไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎ.๗๐๕/๒๕๐๗ (ป))

การทำลาย หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นหมดสภาพจากความเป็นทรัพย์สินเดิมไป โดยอาจทำลายทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนก็ได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำให้สูญหายไปด้วย เช่น เอารถของเขาไปเผาหรือกระแทกแก๊วหน้าแตก หรือโปรยข้าวเปลือกผสมยาพิษให้เปิดของผู้อื่นกินจนตายไปเกือบหมด (ฎ.๔๖๓/๒๕๓๖)

การทำให้เสื่อมค่า หมายถึง การทำให้ราคาของทรัพย์สินลดลง ทั้งนี้ต้องเป็นการกระทำต่อตัวทรัพย์สินเท่านั้น เช่น การนำเอาน้ำมันเครื่องคนละประเภทกับเครื่องยนต์ไปใช้เปลี่ยนถ่ายทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของรถยนต์น้อยลงและไม่สามารถขายได้ในราคาปกติ แต่ถ้าหากเพียงแต่เป็นการพูดว่ารถยนต์มีประสิทธิภาพไม่ดียอมไม่ใช่ความหมายตามมาตรฐาน

การทำให้ไร้ประโยชน์ หมายถึง การทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้การไม่ได้ แม้ว่าตัวทรัพย์สินนั้นยังคงสภาพอยู่ เช่น การปล่อยลมล้อรถจนแบนไม่สามารถวิ่งไปได้

ข้อสังเกต

- ความผิดตามมาตรา ๑๔๒ ในกรณีที่ทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึดรักษาไว้ นั้น บัญญัติถึงการกระทำที่ว่า ช้อนเงิน เอาไปเสีย ทำให้สูญหายไว้ด้วย ซึ่งการทำให้สูญหายนั้นอาจมีความหมายรวมถึงการทำลายอยู่ในตัว แต่การช้อนเงินและการเอาไปเสียไม่ได้บัญญัติไว้ในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินด้วย นอกจากนี้มาตราดังกล่าวไม่บัญญัติถึงการกระทำเกี่ยวกับการทำให้เสื่อมค่า

- ความผิดฐานนี้ต้องเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ซึ่งเป็นไปได้ทั้งสิ่งหามิทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ แต่ไม่รวมถึงสิทธิต่างๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

ฎ.๑๖๖/๒๕๐๙ ที่ดินไม่มีโฉนดแม้เจ้าของไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ถือว่าผู้ครอบครองมีฐานะและสิทธิอย่างเจ้าของ และเป็นเจ้าของต้นยางและน้ำยางในที่ดินนั้น ใครมาขุดดินก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน

- ทรัพย์ที่ผู้อื่นปลูกสร้างหรือทำไว้ในที่สาธารณะก็ถือว่าเป็นทรัพย์ที่มีเจ้าของ

ฎ.๑๑๕๕/๒๕๒๐ จ. ปลูกข้าวในหนองสาธารณะ จ. อ้างสิทธิครอบครองไม่ได้ จำเลยมีสิทธิใช้หนองน้ำได้ เทียบเท่ากับ จ. แต่จำเลยนำเรือไปตัดใบบัวซึ่งอยู่บนกับต้นข้าวทำให้ต้นข้าวเสียหาย เป็นการเล็งเห็นผลตามมาตรา ๕๙ จึงมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๙

- ประเด็นเรื่องความเป็นเจ้าของทรัพย์กับสถานะของผู้เสียหาย

ฎ.๑๘๒๘/๒๕๒๓ ที่ดินของจำเลยมีถนนคอนกรีตเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของโจทก์ออกสู่ทางสาธารณะ จำเลยรื้อถอนทำให้ภาระจำยอมเสียหาย โจทก์ไม่ใช่เจ้าของรวมในภาระทรัพย์ ถนนในที่ดินเป็นของจำเลยไม่ใช่ทรัพย์ของโจทก์หรือโจทก์เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย โจทก์ไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะฟ้องได้ตามมาตรา ๓๕๘

ฎ.๓๕๗๘/๒๕๖๔ องค์ประกอบความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์นั้น ต้องกระทำต่อทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่น เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยซึ่งคำว่า “ทรัพย์ของผู้อื่น” นั้นย่อหมายความว่ารวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายโดยตรงจากเจ้าของทรัพย์ให้เป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์นั้น เมื่อรถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุเป็นของ ล. และผู้เสียหายยืมจากเพื่อนรุ่นน้องมาใช้โดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ล. ซึ่งเป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์คันเกิดเหตุได้มอบหมายโดยตรงให้ผู้เสียหายเป็นผู้ครอบครองดูแลรักษาจักรยานยนต์คันดังกล่าวโดยอาศัยสิทธิของเจ้าของทรัพย์ได้ ผู้เสียหายจึงไม่ใช่ผู้เสียหายในความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์

- การซ่อนเร้นหรือการใช้ทรัพย์สินทั้งหมดไปตามสภาพของการใช้ทรัพย์สินไม่เป็นการกระทำตามความหมายของมาตรานี้ เช่น การเอาตัวภาพยนตร์ไปซ่อนจนหมดอายุหรือเลยเวลาเข้าชม การนำรถจักรยานยนต์ของผู้อื่นไปใช้จนน้ำมันหมด เป็นต้น เพราะไม่ใช่การกระทำต่อวัตถุที่เป็นตัวทรัพย์สินนั้นนั่นเอง

ฎ.๘๔๕/๒๕๔๓ จำเลยทั้งสี่ร่วมกันรื้อถอนเสารั้วและลวดหนามของโจทก์ร่วมที่กั้นแนวเขตที่ดินก็เพื่อก่อสร้างรั้วกำแพงอิฐบล็อก ซึ่งมั่นคงถาวรและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าแทนรั้วลวดหนามที่สร้างมานานและมีสภาพเก่า เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ร่วมกันของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และโจทก์ร่วม โดยโจทก์ร่วมได้ประโยชน์จากการใช้รั้วใหม่มากกว่ารั้วลวดหนามเดิม การรื้อถอนเสารั้วและลวดหนามจำเลยที่ ๓ และที่ ๔ ก็ได้กระทำอย่างระมัดระวัง ไม่ทำให้ได้รับความเสียหาย ทั้งเมื่อรื้อถอนแล้วก็นำเสารั้วและลวดหนามซึ่งยังมีสภาพที่โจทก์ร่วมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกไปกองไว้ให้โจทก์ร่วม การกระทำของจำเลยทั้งสี่มิได้ทำให้เสารั้วและลวดหนามของโจทก์ร่วมเสียหาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ จึงไม่มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน

- หากมีการทำความผิดโดยที่มีลักษณะตัดกรรมสิทธิ์จากเจ้าของแล้ว แม้จะทำให้เสียหายอีกก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น เมื่อกระทำผิดลักเอาเปิดของผู้เสียหายมา ต่อมาฆ่าเพื่อแค้นใจ ไม่ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน (ฎ.๒๓๕/๒๕๔๖) นอกจากนี้แม้อาจมีการทำให้เสียหายแต่เนื่องจากเป็นขั้นตอนวิธีการแยกทรัพย์สินเพื่อเอาทรัพย์สินไปก็ไม่ผิดฐานนี้ เช่น จำเลยตัดเอาต้นไม้ของผู้เสียหายไป ผิดฐานลักทรัพย์สิน (ฎ.๕๔๒๗/๒๕๖๑, ฎ.๑๑๖๓/๒๕๖๒) อย่างไรก็ตามความผิดฐานนี้กับฐานลักทรัพย์สินก็อาจเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทได้ เช่น จำเลยงัดตู้โทรศัพท์เพื่อเอาเหรียญในตู้โทรศัพท์ ผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและฐานลักทรัพย์สิน (ฎ.๘๙๒๒/๒๕๔๖)

ฎ.๑๐๓๑๙/๒๕๕๘ การที่จำเลยทั้งสามร่วมกันนำยาฆ่าแมลงใส่ในผลมะละกอให้ข้างกิน ช้างได้รับสารพิษทำให้ล้มลงกับพื้น ขณะที่ยังไม่ถึงแก่ความตายจำเลยทั้งสามร่วมกันใช้เลื่อยเหล็กตัดงาข้าง เป็นเหตุให้ข้างได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็นและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา แล้วจำเลยทั้งสามร่วมกันลักงาข้างไปโดยใช้รถยนต์เป็นยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด การพาทรัพย์นั้นไปและให้พ้นจากการจับกุม จำเลยทั้งสามจึงมีความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์ ร่วมกันฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น และร่วมกันลักทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ แต่การกระทำความผิดดังกล่าวมุ่งประสงค์เพื่อลักงาข้างเป็นสำคัญ จึงเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ต้องลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑) (๗) วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๖ ทวิ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐

- หากผู้กระทำความผิดมีอำนาจที่จะกระทำให้ทรัพย์นั้นเสียหายได้ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ เช่น เจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิติดตามและเอาทรัพย์ของตนกลับคืนมา เจ้าพนักงานมีอำนาจในการยึดทรัพย์ กรณีที่มีการป้องกันสิทธิตามมาตรา ๖๘ หรือกรณีที่ย่างเหตุว่าจำเป็นตามมาตรา ๖๗

ฎ.๖๙๙๙/๒๕๐๒ พนักงานป่าไม้บอกให้รถยนต์บรรทุกไม้ซึ่งบรรทุกไม้ผิดกฎหมายหยุด แต่คนขับรถไม่หยุด พนักงานป่าไม้จึงยิงยางที่ล้อแตกเพื่อให้รถหยุดจะจับกุมคนร้ายและไม่ซึ่งมีไว้ผิดกฎหมายตามอำนาจ โดยใช้วิธีเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องการจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ แล้ว การกระทำไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

ฎ.๑๐๙๗/๒๕๐๗ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของอาคารหรือถอนอาคารที่นายช่างตรวจพบว่าไม่มั่นคงแข็งแรงหรือไม่ปลอดภัยได้ หากเจ้าของอาคารไม่ปฏิบัติตามหรือไม่อุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารภายใน ๑๕ วัน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นก็มีอำนาจรื้อถอนอาคารนั้นได้ การที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรื้อถอนอาคารจึงเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยชอบ ไม่มีมูลความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

องค์ประกอบภายในเรื่องเจตนา

ฎ. ๑๘๔๖/๒๕๐๐ (ป) กิ่งจิวของโจทก์รุกกล้าเข้าไปเนื้อที่ที่ดินของจำเลย เป็นการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๓๕ ประกอบด้วยมาตรา ๔๒๐ จำเลยต้องบอกกล่าวก่อนตามมาตรา ๑๓๔๗ จึงจะตัดได้ การที่จำเลยตัดกิ่งจิวนั้นโดยไม่บอกกล่าวโจทก์ก่อนจะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ต้องพิจารณาถึงเจตนาของจำเลยอีกชั้นหนึ่ง การที่จำเลยเพียงแต่กระทำการป้องกันกรรมสิทธิในทรัพย์สินของตนตามที่กฎหมายอนุญาตให้ทำได้โดยทั่วไป แต่มิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติไว้ ยังไม่มีเจตนากระทำผิดทางอาญา

เจตนาย่อมเห็นผลว่าทำให้เสียหายก็มีได้ เช่น การทอดแหจับปลาในนาทำให้ข้าวในนาเสียหาย (ฎ. ๔๖๑/๒๔๗๘) อย่างไรก็ตามแม้การกระทำโดยไม่มีเจตนาจะไม่ใช่ความผิดฐานนี้ แต่อาจเป็นความผิดฐานอื่นได้ เช่น การปล่อยปลละละเลยให้สัตว์เข้าในสวน ไร่ หรือนาของผู้อื่นตามมาตรา ๓๕๕

เหตุฉกรรจ์

๑. มาตรา ๓๕๙

การประกอบกสิกรรมตาม (๑) หมายถึง การเพาะปลูก ทำนาทำสวน ไร่ แต่ไม่รวมถึงการเลี้ยงสัตว์ ปศุสัตว์ตาม (๒) หมายถึง สัตว์สี่เท้าที่เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร เช่น โค กระบือ แพะ แกะ สุนัข (ฎ. ๒๐๔๖/๒๕๑๕) ส่วนยวดยานพาหนะตาม (๓) นั้น เป็นยานพาหนะที่ใช้ขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ สำหรับสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า โดยไม่ต้องคำนึงว่าการใช้ดังกล่าวจะมีค่าจ้างหรือค่าตอบแทนหรือไม่

พืชหรือพืชผลของกสิกรรมตาม (๔) หมายถึง พืชหรือพืชผลที่ปลูกในการกสิกรรมของกสิกร

ฎ. ๗๐๑/๒๕๐๕ ต้นนุ่นและต้นมะม่วงหิมพานต์ซึ่งผู้เสียหายผู้เป็นกสิกรด้วยการทำนาปลูกไว้เฉยๆตามแนวเขต และจำเลยถอนทำลายเสียนั้นจะฟังว่าเป็นพืชหรือพืชผลในการกสิกรรมของผู้เสียหายตามมาตรา ๓๕๙ ไม่ได้

ฎ.๒๕๖๐/๒๕๒๗ ต้นมะพร้าวของผู้เสียหายที่ถูกจำเลยฟันปลุกอยู่ในสวนตามแนวเขตที่ดินของผู้เสียหายรวมกับต้นมะพร้าวอื่นเป็นแนวเดียวกัน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีอาชีพอะไรและสวนดังกล่าวของผู้เสียหายเป็นสวนมะพร้าวโดยเฉพาะหรือสวนไม้เบญจพรรณ จึงฟังไม่ได้ว่าต้นมะพร้าวที่ถูกฟันนั้นเป็นพืชที่ปลูกในการกสิกรรมของผู้เสียหาย

ฎ.๖๔๓๗/๒๕๕๖ จำเลยทำทํานบกันในลำห้วยนาเพื่อต้องการกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ในช่่วงฤดูแล้ง เป็นการกระทำที่ห่างไกลเกินความประสงค์ของเรื่องทำให้เสียหาย จำเลยมิได้มีเจตนากระทำเพื่อให้เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกสิกรรมและพืชผลของโจทก์ร่วมซึ่งเป็นกสิกรเสียหาย และมีได้มีเจตนากระทำให้เกิดอุทกภัยอันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่โจทก์ร่วมหรือบุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของโจทก์ร่วมหรือผู้อื่น ทั้งความผิดตามมาตรา ๒๒๘ จะต้องมิได้มีเจตนาให้เกิดอุทกภัยโดยตรง จะเอาการเล็งเห็นผลของการกระทำตามมาตรา ๕๙ วรรคสองมาใช้ไม่ได้ การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๒๒๘,๓๕๙ (๑) (๓)

๒. มาตรา ๓๖๐ ทวิ คือ การกระทำต่อ**ทรัพย์สิน**อันเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนาหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ที่เป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ที่ประดิษฐานใน**สถานที่**ได้แก่ วัด สำนักสงฆ์ สถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ฎ.๕๑๙๙/๒๕๓๓ จำเลยฉีกธงชาติและใช้ไม้ทุบเศียรพระพุทธรูป อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา ซึ่งประดิษฐานไว้ในโรงเรียน ผิดตามมาตรา ๑๑๘,๓๖๐ กระทงหนึ่งตามมาตรา ๒๐๖ และมาตรา ๓๖๐ ทวิ อีกกระทงหนึ่ง

ฐานทำให้เสียทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

มาตรา ๓๖๐ มีใช้บทเพิ่มเติมโทษหรือเหตุที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้นของมาตรา ๓๕๘ แต่เป็นบทบัญญัติต่างหากที่เน้นความสำคัญของตัวทรัพย์ โดยไม่คำนึงว่าเป็นทรัพย์ของบุคคลใด ทั้งนี้เป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของก็ได้ เช่น บ้ายบอกชื่อหนองน้ำสาธารณะ (ฎ.๑๑๙๖/๒๕๑๘) เป็นต้น

ทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์มีความหมายเดียวกับมาตรา ๓๓๕ วรรคแรก (๑๐) เช่น โทรศัพทสาธารณะ ถนนทางเดินสาธารณะ ศาลาริมทาง อย่างไรก็ตาม สาธารณสมบัติของแผ่นดินมิใช่ทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์เสมอไป ที่ทำการของสถานราชการไม่ใช่ทรัพย์ตามความหมายนี้

ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๖ สถานีตำรวจเป็นสำนักการบ้านเมืองซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๓) แต่เป็นทรัพย์สินประเภทที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ มิใช่ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ จำเลยทำให้สถานีตำรวจเสียหายย่อมไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๐ คงผิดมาตรา ๓๕๘

ฎ.๓๐๒๔/๒๕๕๖ ทางหรือถนนซึ่งเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันอันจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ย่อมต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน หาได้หมายความว่าทางพิพาทอยู่ในเขตที่ดินของจำเลยที่ ๒ แม้มีชาวบ้านใช้เข้าออกเป็นเวลานาน แต่ไม่ปรากฏว่าเจ้าของอุทิศหรือยกให้เป็นทางสาธารณประโยชน์แล้ว การใช้ทางพิพาทเข้าไปทำนาตามฤดูกาลในลักษณะของการวิสาสะ มิใช่เป็นการใช้สัญจรไปตามปกติของพลเมืองหรือประชาชนหมู่มากรวมกันโดยทั่วไป ดังนั้น แม้จำเลยทั้งสองเข้าไปทำนาหรือปลูกกล้วยในทางพิพาท จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๐

ฎ.๒๐๖๘/๒๕๔๓ จำเลยก่อสร้างระเบียบรูก้าทางเดินเท้าโดยทำพื้นเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กและมีหลังคาอะลูมิเนียมปกคลุม เป็นการยึดถือครอบครองและทำให้เสียหายทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทางเดินเท้า เป็นความผิดฐานยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ร่วมกัน และฐานทำให้เสียทรัพย์สินที่ใช้และมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ตามมาตรา ๓๖๐

ฎ.๘๑๔๐/๒๕๔๑ จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินสาธารณประโยชน์และได้แผ้วถางที่ดินดังกล่าวใช้ทำไร่ ทำให้บุคคลอื่นทั่วไปไม่สามารถใช้ประโยชน์จากหนองน้ำ อันเป็นสาธารณประโยชน์ใน ส่วนที่จำเลยบุกรุกยึดถือครอบครอง เป็นการทำให้หนองสาธารณะนั้นไร้ประโยชน์ แม้เป็นเพียงบางส่วน ก็เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์แล้ว

ฎ.๓๘๑๙/๒๕๖๓ จำเลยทั้งสองถมดินและปลูกสร้างอาคารในทางสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจนทำให้โจทก์ทั้งสามไม่สามารถใช้สัญจรเข้า ออกสู่ทางหลวงแผ่นดิน และใช้เป็นช่องทางระบายน้ำที่ท่วมขังให้ไหลลงสู่ห้วยสวนพริก เป็นเหตุให้น้ำท่วมขังบ้านของโจทก์ทั้งสามจนได้รับความเสียหายอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลยทั้งสอง จึงเป็นการรบกวนสิทธิของโจทก์ทั้งสามในอันที่จะใช้ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ ร่วมกันและถือว่าโจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ โจทก์ทั้งสามจึงเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๐

ข้อสังเกต ความผิดในหมวดนี้ยอมความได้เฉพาะกรณีตามมาตรา ๓๕๘ และมาตรา ๓๕๙ เท่านั้น

ฐานบุกรุก

มาตรา ๓๖๒ ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๓ ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๔ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร เข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

•
มาตรา ๓๖๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ได้กระทำ

(๑) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย

(๒) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป หรือ

(๓) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖ ความผิดในหมวดนี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๓๖๕ เป็นความผิดอันยอมความได้

ความผิดฐานบุกรุกนั้น มี ๓ ประเภท คือ

๑. บุกรุกอสังหาริมทรัพย์

การเข้าไปเพื่อถือครองการครอบครอง (แย่งการครอบครอง) ซึ่งแสดงว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะต้องมีเจ้าของหรือผู้ครอบครอง (ฎ.๒๗๑๘/๒๕๓๘) ประการหนึ่ง หรือการไปกระทำการรบกวนการครอบครองโดยปกติสุข (รบกวนสิทธิ) ซึ่งอสังหาริมทรัพย์อีกประการหนึ่ง ในกรณีนี้นั้น ผู้ถูกรบกวนไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของก็ได้ เช่น ผู้เช่าอาจถูกเจ้าของคือผู้ให้เช่ารบกวนการครอบครองได้ (ฎ.๑/๒๕๑๒)

- **การเข้าไป** หมายถึง ตัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของผู้กระทำได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ เช่น การเคี่ยมมือเข้าไปกระชาฎ (ฎ.๒๘๖๘/๒๕๔๐) ซึ่งมีความหมายแตกต่างจากมาตรา ๓๓๕ (๘) และมาตรา ๓๖๔ ที่ผู้กระทำต้องเข้าไปทั้งตัว หากไม่มีการเข้าไป เช่น กระทำการใช้ขูดข่วนและใช้มีดฟันประตู ย่อมขาดองค์ประกอบความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๓๕๒๓/๒๕๔๑)

นอกจากนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยถึงว่าการเข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยปกติสุขนั้น รวมถึงการที่ไม่มีการล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์เลย

ฎ.๑/๒๕๑๒ การที่จำเลยใช้ไม้กระดานตีขวานทับประตูห้องที่โจทก์ครอบครองในขณะที่ตัวไม่อยู่และปิดห้องไว้ทำให้โจทก์เข้าอยู่ในห้องไม่ได้ เป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์โดยปกติสุขตามความหมายแห่งบทกฎหมายมาตรา ๓๖๒ แล้ว (ฎ.๒๐๒๔/๒๕๓๗, ฎ.๕๕๘๘/๒๕๓๗)

ฎ. ๓๖๓/๒๕๑๘ โจทก์เข้าบ้านของ ส. ต่อมาถูก ส. พ้องขับไล่ ศาลล่างทั้งสองพิพากษาขับไล่โจทก์ แต่โจทก์ก็ได้รับทราบคำสั่งขับของศาลที่ให้ออกจากบ้านใน ๑ เดือน โจทก์ฎีกา ระหว่างฎีกาโจทก์ไปต่างจังหวัดใส่กุญแจบ้านและฝากเพื่อนบ้านให้ดูแล จำเลยที่ ๑ สามมี ส. ให้จำเลยที่ ๒ ตัดหรือยกกุญแจบ้านออกและให้จำเลยที่ ๒ เข้าไปอาศัย เมื่อโจทก์ยังไม่ทราบคำสั่ง โจทก์ยังมีสิทธิอยู่ในบ้านพิพาทซึ่งโจทก์ยังมีสิทธิครอบครอง จำเลยเป็นผู้ใช้ให้บุกรุกผิดตามมาตรา ๓๖๒,๘๔

- อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นตามมาตรา ๑๓๖ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินเป็นทรัพย์ที่มีการครอบครองได้ เนื่องจากผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษที่จะเข้าถือการครอบครอง จึงต้องเป็นทรัพย์ชนิดที่มีรูปร่างเท่านั้น

ฎ. ๕๓๖๒/๒๕๓๙ จำเลยครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่พิพาทซึ่งเป็นที่ดินที่อยู่ในบังคับห้ามโอน จึงไม่อาจสละหรือโอนการครอบครองให้แก่ผู้อื่นได้ การที่จำเลยทำสัญญาก่อตั้งสิทธิในพื้นที่ดินและทำสัญญาจะซื้อจะขายให้แก่โจทก์ร่วมมีผลเป็นการโอนการครอบครองที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ร่วมภายในกำหนดเวลาห้ามโอนจึงไม่มีผลตามกฎหมาย โจทก์ร่วมไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินพิพาท การที่จำเลยจ้างบุคคลอื่นเข้าไปไถ่ปรับพื้นที่และล้อมรั้วที่ดินพิพาทจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ. ๖๐๐๖/๒๕๖๑)

อสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้นไม่รวมถึงสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ฎ. ๑๖๙๒/๒๕๓๒, ฎ. ๕๖๑๖/๒๕๓๙, ฎ. ๔๓๑๖/๒๕๕๐)

ฎ. ๑๑๖๓/๒๕๖๒ ที่เกิดเหตุเดิมเป็นทางน้ำของแม่น้ำนครนายก เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ต่อมาตื้นเขินขึ้นเพราะเกิดจากปริมาณน้ำในแม่น้ำลดลง จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตาม

ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และมีใช้ที่งอกเพราะมีใช้ที่ดินที่งอกออกไปจากริมตลิ่งของที่ดินผู้เสียหายตามธรรมชาติ ความผิดฐานบุกรุกตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ **กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น** ไม่ใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้ที่บุกรุกสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดินดังกล่าว การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

ฎ.๔๗๒๕/๒๕๖๔ ที่ดินที่เกิดเหตุซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านอยู่ในเขตพื้นที่เตรียมการสงวน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกรมป่าไม้ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน การเข้ายึดถือครอบครองย่อมไม่ได้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งไม่อาจอ้างสิทธิใด ๆ ใช้ยันรัฐได้ คงได้แต่ยกการยึดถือครอบครองก่อนยื่นราษฎรด้วยตนเองที่เข้ามารบกวนการยึดถือครอบครองและจะหวังกันผู้อื่นได้ก็แต่ขณะที่ตนยังยึดถือครอบครองอยู่เท่านั้น เมื่อพิจารณาสภาพบ้านแล้วคงมีเพียงผนังและกรอบประตูหน้าต่าง ไม่มีหลังคา ลักษณะรกรกเสื่อมวัชพืชขึ้น ปกคลุม แสดงว่าไม่มีผู้ใดครอบครองมาเป็นเวลานานแล้ว การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปปักเสาปูนซึ่งลวดหนามปิดล้อมบริเวณหน้าบ้านและหลังของบ้าน ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานร่วมกันบุกรุกตามฟ้อง

ฎ.๗๗๔๒/๒๕๔๘ ที่ดินพิพาทเป็นเพียงทรัพย์สินของแผ่นดิน มิใช่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น เมื่อเทศบาลตำบลน้ำพองซึ่งได้รับอนุญาตจากกรมการป่าไม้ให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทมีหนังสือแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดินพิพาท จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วไม่ยอมออกไปจากที่ดินพิพาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ซึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลน้ำพองโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒

เจตนาพิเศษ

- การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นนั้น ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ คือเพื่อกีดการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่การเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุขไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษ

การรบกวนการครอบครอง เช่น จำเลยใช้คนขับรถยนต์บรรทุกดินบุกรุกผ่านที่ดินของโจทก์ร่วมไปถมที่ดินอีกแปลงหนึ่ง (ฎ.๑๓๓๙/๒๕๒๒) จำเลยซึ่งเป็นบุตรเจ้าของโรงเรียนไม่มีหน้าที่อันใดในโรงเรียนไปยืนอยู่หน้าห้องขจัดขวางการประชุมครู (ฎ.๒๕๖๖/๒๕๒๕)

- ลักษณะการรบกวนการครอบครองนี้อาจกระทำโดยเจ้าของก็ได้ เพราะกฎหมายมุ่งคุ้มครองการครอบครองอสังหาริมทรัพย์

ฎ.๓๖๓๓/๒๕๖๒ แม้ประตูชั้น ๒ จะอยู่ในความครอบครองของจำเลยหรือไม่ก็ตาม จำเลยก็ไม่มีอำนาจโดยผลการที่จะปิดล็อกประตูชั้น ๒ ซึ่งเป็นทางเข้าออกทางเดียวทำให้โจทก์และพนักงานไม่สามารถเข้าไปยังชั้น ๓ และชั้น ๔ ของอาคารพิพาทได้ การกระทำจึงเป็นการล่วงล้ำเข้าไปในอำนาจการครอบครองของโจทก์ ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปกระทำการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์โดยปกติสุขแล้ว

- หากมิใช่กรณีที่รบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยตรง จะไม่มีความผิดตามมาตรานี้ แต่อาจมีความผิดตามมาตรานอื่นได้ เช่น การเข้าไปด่าผู้อื่นในบ้านของเขา ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ แต่เป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๘๘๓๒/๒๕๕๙) จำเลยถืออาวุธมีดเข้าไปแทงผู้ตายในห้องพักของผู้ตาย การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐานบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ มิใช่เป็นความผิดฐานบุกรุกเพื่อเข้าไปรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒ (ฎ.๔๒๗๕/๒๕๖๒)

- ความผิดมาตรานี้สำเร็จเมื่อมีการเข้าไป

ฎ.๒๒๕๓/๒๕๓๑ จำเลยเข้าไปปักเสาและปลูกต้นมะขามในที่ดินของโจทก์เพื่อถือการครอบครองที่ดินของโจทก์ ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกได้เกิดขึ้นและสำเร็จแล้วเมื่อจำเลยเข้าไปกระทำการดังกล่าว ส่วนการครอบครองที่ดินต่อมาเป็นเพียงผลของการบุกรุก การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดต่อเนื่องตราบเท่าที่จำเลยยังถือการครอบครองที่ดินของโจทก์

ดังนั้น หากสำเร็จตั้งแต่กลางวันแม้จะครอบครองต่อมาถึงกลางคืนก็ไม่ผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๓) (ฎ.๑๖๖๒/๒๕๔๒ (ป))

ข้อสังเกต กรณีบุกรุกที่ดินมือเปล่า ถ้าผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องขับไล่ภายใน ๑ ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗๕ ย่อมหมดสิทธิฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครองสิทธิครอบครองในที่ดินย่อมสิ้นสุดลง การที่จำเลยเข้าครอบครองที่ดินภายหลังจากที่สิทธิครอบครองที่ดินสิ้นสุดลงแล้วจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๒๑๓๗/๒๕๓๐)

- ต้องมีเจตนารบกววนการครอบครอง

ฎ.๑๒๔๕/๒๕๖๑ จำเลยเข้าไปในคลินิกในเวลาเปิดทำการและถ่ายภาพในห้องตรวจรักษาคนไข้ เพราะต้องการสอบถามถึงสาเหตุที่แย่งลูกค้าไปจากคลินิกของจำเลย แต่เมื่อบริษัทรักษาความปลอดภัยมาไล่ให้ออก จำเลยก็ออกไปทันที ไม่ถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยปกติสุข ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒

ฎ.๓๑๑๙/๒๕๖๕ ความผิดฐานบุกรุก จำเลยจะต้องกระทำโดยมีเจตนาบุกรุกด้วย กล่าวคือ จำเลยจะต้องรู้ว่าที่ดินที่หาว่าจำเลยบุกรุกนั้นเป็นของโจทก์ โจทก์และจำเลยต่างนำสืบโต้แย้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทกันอยู่ จริ่งยังฟังไม่ได้แน่ชัดว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ การที่จำเลยว่าจ้างให้นารถไถเข้าไปไถที่ดินพิพาท จึงเป็นการกระทำเชื่อโดยสุจริตว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย และจำเลยมีสิทธิโดยชอบที่จะเข้าไปหรือว่าจ้างคนอื่นเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทได้ จำเลยจึงไม่มีเจตนาก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดด้วยการจ้างวานให้บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น

ฎ.๑๓๒๓/๒๕๖๔ ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ล้อมที่ดินของผู้อื่น และจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงที่ถูกล้อมยังคงมีข้อโต้แย้งในข้อเท็จจริงกันอยู่ว่าที่ดินของจำเลยที่ ๑ ถูกที่ดินของผู้เสียหายล้อมอยู่จนไม่มีทางออกถึงทางสาธารณะได้จริงหรือไม่ จึงจำต้องให้ศาลในคดีแพ่งชี้ขาดข้อเท็จจริงให้รับฟังเป็นยุติก่อนว่าตามสภาพของที่ดินพิพาทในขณะนั้นเข้าเงื่อนไขเป็นทางจำเป็นซึ่งจำเลยที่ ๑ มีสิทธิจะใช้ทางนั้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ การที่จำเลยทั้งสองเข้าไปรังวัดและถ้ำยรูปทางในที่ดินของผู้เสียหายโดยพลการ จึงเป็นการใช้สิทธิโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งถือเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหายโดยปกติสุขอันเป็นความผิดฐานบุกรุก

ฎ.๔๘๕๙/๒๕๖๔ ว. ผู้แทนโจทก์ร่วมในการบังคับคดีนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปทำการรื้อถอนบ้านพักของจำเลยครั้งแรกพบ ส.ภริยาจำเลยซึ่งนำสำเนาอุทธรณ์ สำเนาคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี และสำเนาคำร้องของดการบังคับคดีมาแสดงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี แต่เมื่อไม่ปรากฏว่าศาลได้มีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับคดีหรือให้งดการบังคับคดี โจทก์ร่วมจึงมีสิทธิบังคับคดีรื้อถอนบ้านพักของจำเลยได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการรื้อถอนในวันดังกล่าวไม่แล้วเสร็จต้องรื้อถอนในวันต่อมา และในวันดังกล่าวผู้แทนโจทก์ร่วมได้ขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของจำเลยคือรถจักรยานยนต์เพื่อชดใช้ค่าเสียหายตามคำพิพากษาด้วย หลังจากการรื้อถอนและยึดทรัพย์แล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการมอบหมายให้ผู้แทนโจทก์ร่วมเป็นผู้รักษาวัสดุที่รื้อถอน รวมทั้งรถจักรยานยนต์ที่ยึดไว้ การที่ผู้แทนโจทก์ร่วมนำกุญแจมาปิดล็อกประตูรั้วที่ใช้เป็นทางเข้าออกของรถยนต์ จึงเป็นการปิดกั้นไม่ให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับวัสดุและรถจักรยานยนต์ที่เก็บรักษาอยู่ในที่ดินของโจทก์ร่วมอันเป็นการกระทำตามที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้มอบหมายไว้ เมื่อจำเลยขับรถกระบะมาจอดบริเวณหน้าประตูรั้วที่ผู้แทนโจทก์ร่วมใส่กุญแจปิดล็อกไว้แล้วให้พวกของจำเลยใช้ไฟจากเครื่องตัดหัวแก๊สตัดค้ำค้ำประตูรั้วจนขาด และกุญแจที่ค้ำค้ำประตูรั้วปรือออกแล้วจำเลยเข้าไปในที่ดินที่เกิดเหตุ จึงเป็นการเข้าไปกระทำการอันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของ อ. ในฐานะผู้ดูแลสุสานป่าช้าจีน บ. ตามคำสั่งศาลโดยปกติสุขและทำให้เสียหายตามมาตรา ๓๕๘, ๓๖๕ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖๒

๒. การยกย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต ตามมาตรา ๓๖๓

ยกย้าย คือการทำให้เคลื่อนที่ ส่วนทำลาย คือทำให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงสิทธิแห่งอสังหาริมทรัพย์ เช่น หมดที่ดินของเจ้าพนักงาน แนวเขตตมธรรมชาติ (ต้นไม้ แนวคันนา คูน้ำ) แต่ไม่รวมถึงหลักที่ปักชั่วคราวในการทำแผนที่พิพาทหรือสังเขปเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดี (ฎ.๒๔๖๑/๒๕๑๗, ฎ.๔๗๒๓/๒๕๒๙)

๓. บุกรุกเคหสถาน อาคารฯ สำนักงานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา ๓๖๔

การเข้าไปตามมาตรานี้เนื่องจากบัญญัติว่าเข้าไปหรือซ่อนตัว จึงต้องแปลความว่าเป็นการเข้าไปทั้งตัวอันเป็นการแตกต่างจากกรณีมาตรา ๓๖๒ ดังนั้น การที่นำส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย เช่น เพียงแค่เอานิ้วแหย่เข้าไปในรอยแตกของรั้วบ้านจึงไม่น่าจะมีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (เทียบ ฎ.๒๑๓๘/๒๕๓๗)

นอกจากนี้ถ้าเป็นการเข้าไปในอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงาน หมายความว่าเฉพาะเข้าไปในตัวอาคารสถานที่เท่านั้น หากเป็นเพียงการเดินอยู่ที่ถนนในเขตอาคารเก็บสินค้าย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๖๔ (ฎ.๑๑๑๓/๒๕๑๐)

สำหรับการซ่อนตัวก็มีความหมายเช่นเดียวกันว่าบุคคลนั้นอยู่ทุ่ทุกส่วนของร่างกาย แม้การเข้าไปในร้านโดยได้รับอนุญาต แต่การออกมาเฝ้าอยู่ที่บันไดในร้านระหว่างชั้น ๓ กับชั้นที่ ๔ เพื่อคอยเวลาและหาโอกาสก่อเหตุร้าย เป็นการเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของผู้อื่นและเมื่อสบโอกาสก็ก่อเหตุร้ายขึ้น ถือได้ว่าจำเลยเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในเคหสถานของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ.๓๕๓๔/๒๕๔๕)

- กฎไม่ยอมออกเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ซึ่งคือผู้ครอบครองหรือเจ้าของสถานที่นั้น

ฎ.๒๒๕๗/๒๕๒๔ ผู้เช่าซึ่งอยู่ในสถานที่เช่าต่อไปทั้งที่สัญญาเช่าหมดอายุแล้ว แม้ผู้ให้เช่าบอกให้ออกแต่ไม่ยอมออกก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ เพราะผู้ให้เช่าจะไล่ออกเองไม่ได้ ต้องฟ้องร้องบังคับโดยใช้อำนาจทางศาล

- เคหสถาน ตามมาตรา ๑(๔) หมายความว่าที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพ ซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วยจะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีความแตกต่างจากอาคารเก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานที่ไม่รวมถึงบริเวณของสถานที่ดังกล่าว

การเข้าไปในสถานที่โดยเจ้าของยินยอม หรือแม้จะไม่ยินยอมแต่เข้าไปโดยมีเหตุอันสมควรไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๔ จำเลยเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ เพราะต้องการจะไปหา ส. ซึ่งเป็นภริยาและบุตรของจำเลยซึ่งพึ่งคลอดจาก ส. แม่ ม. จะห้ามไม่ให้เข้าบ้านโดยอ้างว่า ส. ไม่อยู่ จำเลยก็ไม่ยอมฟังเพราะจำเลยไม่เชื่อ เข้าไปในบ้านของผู้เสียหายที่ ๑ จึงมีเหตุสมควรเพื่อต้องการไปหาภริยาและบุตรของจำเลย ไม่มีความผิดฐานบุกรุก (ฎ.๖๕๐๖/๒๕๔๒) การเข้าไปเพื่อทวงค่าแรงให้แก่บุตรชายเป็นการเข้าไปโดยมีเหตุอันควร (ฎ.๒๕๔๗/๒๕๓๒)

• แม้ผู้ที่อนุญาตให้เข้าไปได้เป็นเพียงผู้อาศัยก็ไม่มีคามผิดเช่นเดียวกัน

ฎ. ๕๑๗๗/๒๕๔๙ จำเลยเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยการเชิญชวนของ ส. บุตรสาวของผู้เสียหาย แม้ผู้เสียหายจะมีได้อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในบ้านก็ตาม แต่เมื่อได้รับอนุญาตจากบุตรสาวผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงมิใช่การเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งมิใช่เป็นการเข้าไปเพื่อกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้เสียหาย โดยปกติสุขตามมาตรา ๓๖๒, ๓๖๔

อย่างไรก็ตาม หากมีพฤติการณ์ว่าเจ้าของเคยห้ามปรามอย่างเด็ดขาดหลายครั้งว่ามีให้เข้าไปในบ้าน โดยมีการคาดโทษไว้ก่อน ดังนี้ แม้บุตรของเจ้าของบ้านรู้เห็นยินยอมก็ถือว่าเป็นการเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีเหตุอันสมควร (ฎ. ๒๗๙/๒๕๓๙, ฎ. ๑๒๐๓๑/๒๕๕๖)

- การอนุญาตให้เข้าไปแต่เพียงบางส่วนของเคหสถาน ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถเข้าไปทุกส่วนของเคหสถานได้

ฎ. ๒๔๐๗/๒๕๒๗ จำเลยได้รับอนุญาตให้นั่งดูโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่ในห้องโถงนอกห้องนอนของผู้เสียหาย จะถือว่าผู้เสียหายอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนไม่ได้ การที่จำเลยเข้าไปจะลี้มตัวลงนอนกับผู้เสียหาย ในขณะที่ผู้เสียหายมาเหล่านอนอยู่ในห้องนอนเวลาตึก ดังนี้ จำเลยมีเจตนาร้ายต่อผู้เสียหาย ในทางผู้สาวเป็นการเข้าไปในเคหสถานในเวลากลางคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อสังเกต

- การกระทำเดียวกันในบางลักษณะอาจเข้าองค์ประกอบความผิดทั้งมาตรา ๓๖๒ และ มาตรา ๓๖๔ ได้

ฎ.๘๑๑/๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑ เป็นภริยาจำเลยที่ ๒ ซึ่งบ้านมีลักษณะเป็นห้องแถวไม้และใช้ผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านร่วมกันกับบ้านสองหลังของโจทก์ร่วม การที่จำเลยทั้งสองว่าจ้าง ช. รื้อผนังอาคารไม้ทั้งสองด้านโดยพลการ เป็นการร่วมกันเข้าไปในบ้านทั้งสองหลังซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ร่วมเพื่อการถือครองอสังหาริมทรัพย์นั้นแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยปกติสุข เป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๒ และเป็นการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของโจทก์ร่วมโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามมาตรา ๓๖๔ อีกบทหนึ่ง เมื่อจำเลยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) ประกอบมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ ทั้งยังเป็นการทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งผนังอาคารทั้งสองด้านของโจทก์ร่วม ซึ่งเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง

จำเลยทั้งสองร่วมกันว่าจ้างให้ ช. ซ่อมแซมปรับปรุงบ้านของจำเลยที่ ๑ โดยให้หรือฝากผนังร่วมซึ่งเป็นผนังไม้ทั้งสองด้าน คอยควบคุมดูแลการก่อสร้างอยู่ตลอด และทราบว่า การไม่ฉาบปูนผนังอิฐทางบ้านของโจทก์ร่วม เป็นสาเหตุที่ทำให้มีน้ำรั่วซึมเวลาฝนตก การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการสมคบร่วมกันกระทำการรื้อผนังอาคารร่วมทั้งสองด้านซึ่งโจทก์ร่วมเป็นเจ้าของรวมด้วย จึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดตามมาตรา ๘๓ หาใช่เป็นเพียงผู้ใช้ให้ ช. กระทำความผิดตามมาตรา ๘๔ ไม่

เหตุฉกรรจ์

เหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้นหรือเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา ๓๖๕ นี้มิได้เป็นบทบัญญัติไว้เป็นความผิดเฉพาะต่างหาก ดังนั้นการปรับบทลงโทษต้องปรับมาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ หรือมาตรา ๓๖๔ ประกอบด้วย

ฎ.๑๕๕/๒๕๓๒ จำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๒) (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ เช่นนั้นศาลจะพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ โดยมีได้ปรับบทมาตรา ๓๖๒ มาด้วยย่อมไม่ถูกต้อง เพราะมาตรา ๓๖๕ มิได้บัญญัติความผิดไว้ชัดแจ้งในตัว

เหตุตามมาตรา ๓๖๕ (๑) นั้น พึงสังเกตว่าชู้เชียวว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ไม่จำเป็นต้องเป็นการชู้เชียวว่าจะทำการประทุษร้ายในทันทีใดนั้น

ฎ.๓๙๗๘/๒๕๓๙ ..... จำเลยอ้างว่าผู้เสียหายทิ้งร้างที่ดินไว้ไม่ได้ทำประโยชน์ จึงเข้ายึดถือครอบครองทำนาทุ่ง ทั้งๆที่มีรั้วล้อมและมีสำนักงานและอาคารเก็บรักษาทรัพย์สินอยู่ ผู้ดูแลที่ดินแจ้งให้จำเลยออกจากที่ดิน จำเลยไม่ยอมออกกลับพาพวกใช้อาวุธปืนชู้เชียวให้ผู้ดูแลออกไปจากที่ดิน แสดงให้เห็นถึงเจตนาบังอาจของจำเลยมีความผิดตามมาตรา ๓๖๕ (๑) (๒) ประกอบด้วยมาตรา ๓๖๒ และมาตรา ๓๖๔ .....

•

ฎ.๓๕๑๕/๒๕๖๓ จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานที่อยู่อาศัยของโจทก์ร่วมแล้วจึงใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์ร่วมเป็นการบุกรุกโดยมีมูลเหตุชกุงใจเพื่อจะเข้าไปใช้กำลังประทุษร้ายโจทก์ร่วมเท่านั้น เมื่อจำเลยไม่ได้ใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายโดยมีมูลเหตุชกุงใจเพื่อให้จะบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของโจทก์ร่วมแล้ว การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุกโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๖๕ (๑) แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดดังกล่าวได้ ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ฎีกาขึ้นมา ศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกชั้นวินิจฉัยและแก้ไขให้ถูกต้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ลักษณะ ๑๓ ความผิดเกี่ยวกับศพ

มาตรา ๓๖๖/๑ ผู้ใดกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตน ล้วงล้าอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๒ ผู้ใดกระทำอนาจารแก่ศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๓ ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทำให้เสียหาย เคลื่อนย้าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งศพ ส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖๖/๔ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อพิจารณา

๑. ความผิดในลักษณะ ๑๓ หรือความผิดเกี่ยวกับศพนี้^๑เป็นความผิดต่อแผ่นดิน ไม่สามารถยอมความกัน
ได้

๒. ศพตามมาตรา ๓๖๖/๑ ถึงมาตรา ๓๖๖/๔ นั้น เป็นศพที่มีเจ้าของหรือไม่มีก็ได้ เนื่องจากมิได้
บัญญัติว่าต้องเป็นศพของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย อย่างไรก็ตามกรณีจะเป็นความผิดใน
ลักษณะ ๑๓ นี้ได้ผู้กระทำจะต้องรู้ว่าตนได้กระทำต่อศพ

ฎ.๗๑๔๔/๒๕๔๕ จำเลยข่มขืนกระทำชำเราหญิงที่ตายไปแล้ว โดยคิดว่าหญิงนั้นสลบ ดังนี้ การ
กระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๒๗๖ เพราะหญิงนั้นตายไปแล้วจึงไม่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๕

คำพิพากษานี้เป็นการวินิจฉัยก่อนที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพในลักษณะ
๑๓ โดยวินิจฉัยว่าการกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบภายนอกตามมาตรา ๒๗๖ สำหรับปัจจุบัน
หากจำเลยอ้างต่อสู้ว่ากระทำโดยเข้าใจว่าหญิงนั้นสลบ อันเท่ากับเป็นการเข้าใจว่าหญิงนั้นยังมีชีวิตอยู่ ก็
ไม่อาจถือได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๖ /๑ เนื่องจากจำเลยไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็น
องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๕๙ วรรคสาม อันเป็นการขาดเจตนาหรือขาดองค์ประกอบภายใน
นั่นเอง

๓. ลักษณะสภาพของศพไม่อาจมีการกระทำโดยการข่มขืนได้อยู่ในตัว มาตรา ๓๖๖/๑ จึงมีการ
แก้ไขถึงองค์ประกอบใหม่ว่าเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตน โดยการใช้อวัยวะเพศของตน
ล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของศพ ซึ่งมีลักษณะทำนองเดียวกับความผิดฐานกระทำ
ชำเราตามมาตรา ๒๗๖ และมาตรา ๒๗๗ นั่นเอง อย่างไรก็ตามความผิดตามมาตรา ๒๗๖ กลับเป็น
ความผิดอันยอมความกันได้

๔. การกระทำอนาจารตามมาตรา ๓๖๖/๒ มีความหมายเช่นเดียวกับ
มาตรา ๒๗๘ และมาตรา ๒๗๙ คือ การกระทำที่ไม่สมควรทางเพศ

การที่ใช้สิ่งอื่นหรืออวัยวะส่วนอื่นล้วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ
ช่องปากของศพ แม้จะกระทำเพื่อสนองความใคร่ของตนถือเป็นความผิดตาม
มาตรานี้ มิใช่ความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๑

๕. มาตรา ๓๖๖/๓ มีองค์ประกอบความผิดของการกระทำเช่นเดียวกับ
มาตรา ๓๕๘ คือ ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ แต่
เพิ่ม “การเคลื่อนย้าย” ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวจะเป็นความผิดต่อเมื่อกระทำ
โดยไม่มีเหตุอันสมควรด้วย ดังนั้น การที่แพทย์ทำการผ่าชันสูตรศพจึงหาอาจมี
ความผิดตามมาตรา ๓๖๖/๓

มาตรานี้ไม่ได้คุ้มครองเฉพาะเพียงศพเท่านั้น แต่รวมไปถึงส่วนของศพ
อัฐิ หรือเถ้าของศพด้วย

ฎ.๒๗๙๒/๒๕๖๐ การเคลื่อนย้ายผู้ตายในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จึงไม่ใช่
การเคลื่อนย้ายศพเพื่อปิดบังการกระทำความผิดหรือเคลื่อนย้ายโดยไม่มีเหตุ
อันสมควรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๓๖๖/๓

ข้อสังเกต

- การกระทำความผิดฐานนี้ อาจเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา ๓๕๘ อีกบทหนึ่ง ซึ่งมีระวางโทษเท่ากัน นอกจากนี้หากมีเจตนาพิเศษเพื่อปิดบังการตายหรือเหตุแห่งการตายก็อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๑๙๙ ด้วย

- ระวางโทษของมาตรานี้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น การกระทำต่อศพกรณีนี้จึงมีโทษหนักกว่ามาตรา ๑๙๙

๖. การดูหมิ่นเหยียดหยามศพตามมาตรา ๓๖๖/๔ เมื่อเปรียบเทียบกับการดูหมิ่นซึ่งหน้าบุคคลตามมาตรา ๓๙๓ จะเห็นได้ว่ามีระวางโทษที่สูงกว่า

การกระทำด้วยวิธีการใดๆ หมายถึง อาจด้วยวิธีใช้วาจา แสดงอากัปกิริยา หรือลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ เฉพาะที่กระทำต่อศพเท่านั้น ไม่รวมส่วนของศพ อัฐิ หรือเถ้าของศพ